

Specifické užívání reflexivního *se* v psaných textech českých neslyšících patří k jevům, na které upozorňují – prostřednictvím několika ilustrativních příkladů či drobných poznámek – mnohé (zejména studentské absolventské) práce, současně se jim však dosud vyhýbal jakýkoli soustředěnější odborný zájem. Na dosavadní absenci zevrubnějšího a ucelenějšího popisu nepochybně má v případě reflexivního *se* zásadní podíl značná komplikovanost problematiky: obecně známé potíže spojené s analýzou psané češtiny neslyšících se násobí obtížně uchopitelnou tematikou reflexivity. Zaslouží proto ocenění, že se K. Hrabětová pro toto téma rozhodla, navíc ho zpracovala na velmi dobré úrovni.

Základem zdařilého autorčina zkoumání je kvalitně vypracovaná teoretická část práce, v které – s oporou v uvážlivě vybrané základní relevantní bohemistické literatuře – výstižně reprodukuje různá pojetí sledované problematiky. Je třeba zvláště ocenit, že teoretické výklady autorka využívá jako inspirační zdroj pro vlastní výzkum, zejména pro vymezení pěti reflexivních slovesných forem, které bude následně analyzovat: čtyř typů reflexivních sloves – reflexiva tantum, reciproční reflexiva, slabě reflexivní slovesa a vlastní reflexivní slovesa – a jednoho slovesného tvaru, reflexivního deagentivu. Jednotlivé slovesné formy jsou zvoleny rozumně, není mi však příliš jasné, v čem by se tento způsob třídění, předkládaný diplomantkou jako *klasifikace vytvořená pro tuto práci (s. 19)* a *do určité míry inspirovaná především pojetím Františka Štíchy (s. 19)*, měl odlišovat od klasifikace NESČ, resp. Panevové a Karlíka (2017), v práci představené na s. 18 a 19, a proto bych uvítala, kdyby při obhajobě diplomantka obě klasifikace porovnála.

Hlavním přínosem práce je nepochybně precizní analýza užívání reflexivního *se* ve vybraných typech reflexivních sloves a slovesných struktur v českých textech neslyšících autorů, která se zakládá na datech jedné pracovní verze korpusu DEAF. Oceňuji mj., že u morfologicky neznačkováného korpusu DEAF diplomantka zvolila promyšlený postup excerptce, díky kterému získala dostatečně rozsáhlý jazykový materiál (celkem 2047 dokladů souvisejících s reflexivním *se* z 385 textů) a který spočíval ve vyhledávání reflexivních sloves, jejichž soupis si vytvořila na základě *Valenčního slovníku českých sloves*, gramatik češtiny a dalších jazykových příruček. Výsledně tak ve svém rozboru reflexivního *se* účelně zohledňuje jak výskyty (z hlediska většinové češtiny) nenoremní, tak případy noremní a jejich kvantitativní poměr. Za zvlášť podnětné mj. považuji mnohé diplomantčiny poznámky o možných příčinách odchylek (např. interference z ČZJ u *stát se* či některých recipročních reflexiv). Autorčiny závěry opírající se o uvážlivou interpretaci vyznívají přesvědčivě a hodnověrně.

Ocenit je třeba i pečlivé formální zpracování práce (s ojedinělými opomenutími, např. v seznamu literatury chybí Racková 1996). Diplomantka formuluje jasně, srozumitelně, její výklad je plynulý, vnitřně navázaný a čtivý.

Jako podnět pro rozpravu při obhajobě připojuji dvě otázky:

- Nedalo by se u konstrukcí s více defekty uváděných na s. 29 (např. *nepovedlo jsem zkoušku*, v *Rigě jsme libilo*) uvažovat i o jiném typu chyby než o záměně reflexivního *se* a pomocného *být*?

- Mohla by diplomantka blíže specifikovat možné navazující výzkumy navrhované v závěru práce, konkrétně ty, které by se „mohly věnovat reflexivnímu se z pohledu samotných neslyšících autorů, tomu, jak tento morfém vnímají a vědomě používají“ (s. 41)?

Závěr:

Kateřina Hrabětová svou bakalářskou prací prokázala dobrou orientaci v odborné literatuře i v jazykovém materiálu, schopnost samostatné vědecké práce, smysl pro zobecňování a postížení podstaty jevů a přehlednost. Její práce podstatným způsobem rozšiřuje poznatky o psané češtině českých neslyšících.

Práce Kateřiny Hrabětové *Reflexivní se v psané češtině českých neslyšících* více než *splňuje* požadavky kladené na bakalářské práce na ÚJKN, a proto ji velmi ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat jako *výbornou*. Uvítala bych, kdyby výsledky své analýzy autorka publikovala.

Klára Richterová

27. ledna 2022